

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ

Α. Φλωρόπουλου

για μαθητές με απαιτήσεις

http://www.floropoulos.gr - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42

• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου 2024

Κείμενο 1

Έγκλημα και Ηλικία: αύξηση της παραβατικότητας από αγόρια και κορίτσια

Το κείμενο είναι απόσπασμα άρθρου της Αγγελικής Καρδαρά και δημοσιεύτηκε στις 20 Απριλίου 2020 στην ειδησεογραφικού χαρακτήρα ιστοσελίδα: <https://www.postmodern.gr>.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται η συνεχής αύξηση της χαρακτηριζόμενης «μικρομεσαίας εγκληματικότητας». Δυστυχώς, σε αυτή την εξέλιξη η παραβατικότητα των ανήλικων κατέχει τα πρωτεία σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Σε χώρες, όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Μεγάλη Βρετανία, η παραβατικότητα των ανήλικων ξεπερνά το 20% της συνολικής εγκληματικότητας.

Η βία μεταξύ των νέων (youth violence) θεωρείται ότι αποτελεί ένα **παγκόσμιο** πρόβλημα δημόσιας υγείας. Περιλαμβάνει μια σειρά πράξεων, από **εκφοβιστικές** συμπεριφορές στο σχολείο και συμπλοκές, μέχρι σεξουαλική και σωματική επίθεση ως την βαρύτερη μορφή εγκληματικότητας που είναι η ανθρωποκτονία. Αξιοσημείωτα είναι τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, σύμφωνα με τα οποία υπολογίζεται πως 200.000 ανθρωποκτονίες διαπράττονται μεταξύ νέων ηλικίας 10-29 ετών, ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 43% του συνολικού αριθμού ανθρωποκτονιών κατά έτος. Οι ανθρωποκτονίες αποτελούν την 4^η κύρια αιτία θανάτου νέων ανθρώπων ηλικίας 10-29 και σε ποσοστό 83% των ανθρωποκτονιών θύματα είναι άνδρες. Επίσης, σε όλες τις χώρες η **συντριπτική** πλειοψηφία των δραστών είναι άνδρες. Για κάθε νεαρό άτομο, που δολοφονείται, πολλοί περισσότεροι υφίστανται σοβαρούς τραυματισμούς που απαιτούν νοσηλεία. Ακόμα κι όταν η βία μεταξύ των νέων δεν οδηγεί στον θάνατο, έχει μακροπρόθεσμες και συχνά μόνιμες συνέπειες τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία των εμπλεκόμενων νέων. Τέλος, αυξάνει σημαντικά το κόστος των υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και ποινικής δικαιοσύνης.

Όλα τα στοιχεία, επομένως, οδηγούν στο ότι πρέπει να δώσουμε το βάρος στην πρόληψη. Ειδικά για την Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι η έκταση της νεανικής παραβατικότητας φαίνεται ότι κινείται στο πλαίσιο της χαμηλής και μεσαίας βαρύτητας, προκαλεί έντονο προβληματισμό η αύξηση των αδικημάτων βίας μεταξύ νέων σε ηλικία ατόμων και η μείωση του ορίου ηλικίας, κατά το οποίο ξεκινά η εμπλοκή των ανήλικων με τον ποινικό νόμο. Παράλληλα, διαπιστώνονται πολλαπλά και πολύ σοβαρά προβλήματα στον πυρήνα των

οικογενειών των παραβατών, ανήλικων και νέων: κοινωνικά, οικονομικά, προβλήματα ψυχικής υγείας, εξαρτήσεις και εμπλοκή των ίδιων των γονέων με τον ποινικό νόμο.

Τα παραπάνω καθιστούν εμφανές ότι το φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας και σε εθνικό επίπεδο είναι πολυσύνθετο, πολυδιάστατο και απαιτεί οργανωμένη και συντονισμένη προσπάθεια, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, με ταυτόχρονη ενίσχυση του ρόλου του σχολείου και της τοπικής κοινότητας. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην πρόληψη, καθώς αποτελεί τον πιο **αποτελεσματικό** τρόπο αντιμετώπισης του φαινομένου.

Κείμενο 2

Σχολική βία και σχολικός εκφοβισμός

Το κείμενο (απόσπασμα) είναι της Μαρίνας Μόσχα (Ινστιτούτο Ψυχικής και σεξουαλικής υγείας).

Πηγή: mydoctors.gr/epistimonikoarthro/1981-sxoliki-via-kai-sxolikosekfovismos.

Η σχολική βία ή school bullying όπως λέγεται, είναι ένα φαινόμενο που δεν εμφανίστηκε ξαφνικά σε όλον τον πλανήτη. Ανέκαθεν υπήρχε στα σχολεία, ανέκαθεν υπήρχαν οι νταήδες ή οι «εξωσχολικοί» που παρενοχλούσαν παιδιά και εφήβους. Τα τελευταία χρόνια όμως φαίνεται ότι υπάρχει αύξηση στην ενημέρωση, στην ευαισθητοποίηση και στην αποτροπή από τέτοιου είδους καταστάσεις, καθώς έχει δοθεί ιδιαίτερη σημασία στα δικαιώματα του παιδιού και του εφήβου, αλλά και στις επιδράσεις που αφήνουν στις διαπροσωπικές του σχέσεις και γενικότερα στον ψυχικό του κόσμο.

Η προσπάθεια επιβολής του πιο ισχυρού στον πιο αδύναμο μπορεί να είναι ο κανόνας της φύσης, όπως λέμε «το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό», αλλά σε εμάς τους ανθρώπους αυτό που μας ξεχωρίζει από τα ζώα είναι ο εγκέφαλος και η ικανότητα να μπορούμε να σκεφτούμε, να αισθανθούμε, αλλά και να συναισθανθούμε, να ακολουθούμε αυτό που η λογική μας λέει και το συναίσθημα μας υπαγορεύει. Ο κανόνας της φύσης είναι διαφορετικός. [...]

Συνήθως παρατηρούμε ότι θύματα του σχολικού εκφοβισμού πέφτουν παιδιά ή και έφηβοι που δεν μπορούν να προστατέψουν τον εαυτό τους, επειδή είναι πιο αδύναμα σωματικά ή ψυχολογικά. Πρόκειται δηλαδή για παιδιά πιο ευαίσθητα, με χαμηλούς τόνους, χαμηλή αυτοεκτίμηση, εσωστρέφεια, ανασφάλεια, όπου θεωρούν ότι η αδυναμία είναι το στοιχείο που τα χαρακτηρίζει και πως δεν μπορούν να αντιδράσουν. Μπορεί να προέρχονται από περιβάλλον αυταρχικό ή υπερπροστατευτικό, που δεν τους έχει δώσει πρωτοβουλίες και ευθύνες, για να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν ως προσωπικότητες, οικογενειακό περιβάλλον που δεν έχει ενισχύσει την έκφραση, όχι μόνο του λόγου, αλλά και του συναισθήματος, χωρίς όμως να είναι αυτός ο κανόνας. Επίσης, σε αυτή την κατηγορία μπορούν να ανήκουν παιδιά που προέρχονται από άλλη χώρα, έχουν άλλη θρησκεία, που, πιο απλά, διαφέρουν! [...]

Ο θύτης είναι συνήθως πιο ισχυρός, μπορεί να υπερέχει σωματικά ή και μυϊκά, αντιδραστικός, θέλει να ξεχωρίζει, αλλά με λανθασμένο τρόπο, προσπαθεί να επιβεβαιωθεί μέσα από τις πράξεις επιβολής και ταπείνωσης του θύματος. Έρευνες έχουν δείξει ότι ο θύτης προέρχεται συχνά από οικογένεια, όπου η βία

σωματική, λεκτική ή ακόμη και συναισθηματική είναι παρούσα. Πρόκειται **δηλαδή** για ένα κακοποιητικό περιβάλλον, όπου τα μέλη της οικογένειας αναπαραγάγουν αυτό που γίνεται και στα ίδια ή αυτά που μαθαίνουν ως τρόπους συμπεριφοράς. **Επιπλέον**, ο θύτης θεωρεί «μαγκιά» και ανωτερότητα, αίσθηση εξουσίας τη διαφορετική αυτή συμπεριφορά που του δίνει ευχαρίστηση, καθώς νιώθει ότι καταξιώνεται στα μάτια των συμμαθητών του, χωρίς **βέβαια** να μπορεί να αντιληφθεί το παράλογο της κατάστασης, καθώς «μαγκιά» δεν είναι η επιβολή στον αδύναμο, **εφόσον** δεν μπορεί εκείνος να υπερασπιστεί τον εαυτό του. [...]

Έρευνες έχουν δείξει μάλιστα ότι οι θύτες μπορεί στο μέλλον να υιοθετήσουν τέτοιου είδους παραβατικές συμπεριφορές και ως ενήλικες, με αποτέλεσμα να μην αποκτήσουν ποτέ μια υγιή ψυχοκοινωνική ζωή, αλλά αντίθετα να εισπράττουν τις καταστροφικές συνέπειες της παραβατικότητάς τους που πλέον θα τους έχει γίνει τρόπος ζωής.

Κείμενο 3

[Το σκισμένο κασκόλ]

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Fredrik Backman «Η γιαγιά μου σας χαιρετά και ζητάει συγγνώμη», σε μετάφραση Γ. Μαθόπουλου (Αθήνα 2017, εκδ. Κέδρος). Ηρωίδα είναι η Έλσα, ένα κορίτσι 8 ετών, και η γιαγιά της που πάσχει από καρκίνο.

Όταν στέκονται έξω, στο πεζοδρόμιο, περιμένοντας τη μαμά της Έλσας, η Έλσα αγγίζει το κασκόλ της στο σημείο που έχει σκιστεί. Η Έλσα προσπαθεί να μην κλάψει. Δεν τα καταφέρνει και πολύ καλά.

«Α, η μαμά σου μπορεί να το μαντάρει», λέει η γιαγιά προσπαθώντας ν' ακούγεται χαρωπή και τη χτυπά ελαφρά με τη γροθιά της στον ώμο.

Η Έλσα σηκώνει το βλέμμα της και δείχνει ανήσυχη. Η γιαγιά κουνάει συνεσταλμένα το κεφάλι, παίρνει σοβαρό ύφος και χαμηλώνει τη φωνή της.

«Α, μπορούμε να... ξέρεις. Να πούμε στη μαμά σου πως το κασκόλ σκίστηκε όταν προσπάθησες να με εμποδίσεις να σκαρφαλώσω στον φράχτη και να μπω εκεί που βρίσκονται οι πίθηκοι».

Η Έλσα γνέφει καταφατικά και χαϊδεύει ξανά το κασκόλ της. Δεν σκίστηκε όταν η γιαγιά σκαρφάλωνε στον φράχτη. Σκίστηκε στο σχολείο, όταν τρία μεγαλύτερα κορίτσια, που μισούν την Έλσα, χωρίς η Έλσα να ξέρει τον λόγο, την έπιασαν έξω από την τραπεζαρία, τη χτύπησαν, της έσκισαν το κασκόλ και το έριξαν στη λεκάνη μιας τουαλέτας. Τα χλευαστικά γέλια τους αντηχούν μέσα στο κεφάλι της.

Η γιαγιά παρατηρεί το βλέμμα της εγγονής της, σκύβει προς το μέρος της και της ψιθυρίζει εμπιστευτικά στη μυστική γλώσσα:

«Μια ωραία μέρα θα πάρουμε μαζί μας στη Μιάμας¹ αυτά τα ηλίθια παλιοκόριτσα και θα τα ρίξουμε στα λιοντάρια!»

Η Έλσα σκουπίζει τα μάτια της με την ανάστροφή του χεριού της, χαμογελάει αχνά και της λέει ψιθυριστά:

¹ Φανταστική χώρα που έχουν επινοήσει η Έλσα με τη γιαγιά της και πλάθουν συνεχώς ιστορίες και παραμύθια σχετικά με αυτή.

«Γιαγιά, δεν είμαι χαζή. Ξέρω ότι τα έκανες όλα αυτά απόψε για να ξεχάσω ό,τι συνέβη στο σχολείο.»

Η γιαγιά κλωτσάει κάτι χαλίκια στο πεζοδρόμιο και ξεροβήχει.

«Εε ... αφού ξέρεις. Είσαι το μοναδικό μου εγγόνι. Δεν ήθελα να θυμάσαι αυτή τη μέρα που σου έσκισαν το κασκόλ. Κι έτσι σκέφτηκα πως θα μπορούσες να τη θυμάσαι σαν τη μέρα που η γιαγιά σου μπήκε παράνομα σε έναν ζωολογικό κήπο...»

«Και το έσκασε από ένα νοσοκομείο», λέει γελώντας η Έλσα.

«Και το έσκασε από ένα νοσοκομείο», λέει γελώντας η γιαγιά. [...]

«Σ' ευχαριστώ, γιαγιά», λέει η Έλσα και ακουμπά το κεφάλι της στο μπράτσο της γιαγιάς.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Να παρουσιάσετε το περιεχόμενο των τριών τελευταίων παραγράφων του Κειμένου 2 («Συνήθως παρατηρούμε ότι τα θύματα ... έχει γίνει τρόπος ζωής») σε 70 περίπου λέξεις.

Μονάδες: 20

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις ως σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ) καθεμία από τις παρακάτω περιόδους με βάση τα Κείμενα 1 και 2 και να αιτιολογήσεις την απάντησή σου καταγράφοντας στο απαντητικό φύλλο το κατάλληλο χωρίο του κειμένου:

- 1) Η παραβατικότητα των ανήλικων κατέχει τα πρωτεία σε μερικές χώρες της Ε.Ε. (κείμενο 1)
- 2) Όλα τα στοιχεία που καταδεικνύουν την έκταση της νεανικής παραβατικότητας δείχνουν ότι πρέπει να δώσουμε βάρος στην λήψη μέτρων καταστολής. (κείμενο 1)
- 3) Η σχολική βία είναι ένα φαινόμενο που εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια. (κείμενο 2)
- 4) Τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού μπορεί να προέρχονται από ένα περιβάλλον που δεν επέτρεψε την ανάπτυξη και την εξέλιξη της προσωπικότητάς τους. (κείμενο 2)
- 5) Οι θύτες είναι πιθανόν να υιοθετήσουν παραβατικές συμπεριφορές και στην ενήλικη ζωή τους. (κείμενο 2)

(Μονάδες 15)

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

- α) Η συγγραφέας στη 2^η παράγραφο του κειμένου 1 παραθέτει στατιστικά στοιχεία. Να τα εντοπίσετε και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους ως προς την πρόθεσή της.

(μονάδες 6)

β) Παγκόσμιο, εκφοβιστικές, συντριπτική, αποτελεσματικό.

Να γράψετε ένα συνώνυμο για το καθένα από τα παραπάνω επίθετα (με έντονη γραφή στο Κείμενο 1).

(μονάδες 4)

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

α) Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται νοηματικά η 3^η και η 4^η παράγραφος του κειμένου 2.

(μονάδες 6)

β) Δηλαδή, Επιπλέον, βέβαια, εφόσον: Τι δηλώνουν οι παραπάνω διαρθρωτικές λέξεις της 4^{ης} παραγράφου του κειμένου 2; (Ν' απαντήσετε μονολεκτικά).

(μονάδες 4)

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Πώς εξηγείται η στάση της γιαγιάς στο Κείμενο 3 και ποιον αντίκτυπο έχει στη μικρή Έλσα; (Να απαντήσετε χρησιμοποιώντας 3 κειμενικούς δείκτες). Εσύ στη θέση της γιαγιάς θα αντιδρούσες με τον ίδιο τρόπο ή όχι και γιατί; (150 – 200 λέξεις)

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

Σε άρθρο σας, που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας να αναφερθείτε στις γενεσιουργές αιτίες της ενδοσχολικής βίας και να προτείνετε τρόπους για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου (350 – 400 λέξεις). Να τεκμηριώσετε τις απόψεις σας αξιοποιώντας δημιουργικά και τα κείμενα αναφοράς (κείμενα 1, 2, 3).

Μονάδες 30

Καλή επιτυχία!!!